

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Transitie naar Duurzame Zorg

Werken aan een kennisbasis

*RIVM Duurzame Zorg Team
Susanne Waaijers – van der Loop
susanne.waijers@rivm.nl*

Green Deal Duurzame Zorg Nederland

← → ↻ 🏠 🔒 https://www.greendeals.nl/green-deals/duurzame-zorg-voor-gezonde-toekomst

Green Deal

Home

De Green Deals

Aanpak

Thema's

English

Duurzame zorg voor gezonde toekomst

Samenvatting Green Deal 226

De gezondheidszorg wordt geconfronteerd met de effecten van klimaatverandering op de gezondheid. Daarnaast draagt de zorgsector bij aan milieueffecten en klimaatverandering. Zij is namelijk een van de vervuilers. Het tegengaan van klimaat- en milieueffecten is in het belang van de zorgsector.

De eerste Green Deal van de zorgsector – ‘Nederland op weg naar duurzame zorg’ uit 2015 – heeft een brede beweging in gang gezet. Steeds meer zorginstellingen, zorgprofessionals, patiënten en cliënten, overheden en leveranciers van diensten en producten zijn naar aanleiding van die eerste Green Deal gemotiveerd geraakt om zich in te zetten voor het verduurzamen van de zorgsector. Als gevolg hiervan hebben de bij de deal betrokken omgevingsdiensten, gemeenten en zorginstellingen elkaar versterkt in hun streven naar duurzaamheid.

Het groeiend besef van de urgentie in de gehele maatschappij en het voornemen van het kabinet Rutte III om te komen tot een Klimaatakkoord rechtvaardigt een nieuwe Green Deal ‘Duurzame Zorg voor een gezonde toekomst’ die het verduurzamen van de zorgsector op vier essentiële thema's in een stroomversnelling brengt.

Een gezamenlijke inspanning van alle Partijen is noodzakelijk om die versnelling voortvarend aan te pakken. Bewustwording bij bestuurders van zorginstellingen, maar ook bij zorgverleners, patiënten en cliënten is voorwaarde om te verduurzamen. Goede voorbeelden kunnen hierbij helpen.

Beoogde resultaten

Doel van de Green Deal is gezamenlijk de verduurzaming van de zorgsector te versnellen.

De partijen van de Green Deal verduurzamen de zorg door:

- de CO₂-emissie van de zorgsector terug te dringen
- circulair werken te bevorderen
- de hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terug te dringen
- het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert.

Congres Duurzame Zorg 'Green Deal zorg 2.0'

Ieder jaar wordt er een congres georganiseerd over Duurzame Zorg. Bekijk de [video](#) om een indruk te krijgen van

Projectdetails

Nummer GD226

Startjaar 2018

Status in uitvoering

Andere Green Deals

[Green Deal Koffiepads en theezakjes bij het gft](#)

[Green Deal H2-Wijken](#)

[Green Deal Circulaire Denim](#)

[Green Deal Betrouwbaar bewijs voor toepassen van](#)

[kunststof recycalaat](#)

[Green Deal Circulaire Festivals](#)

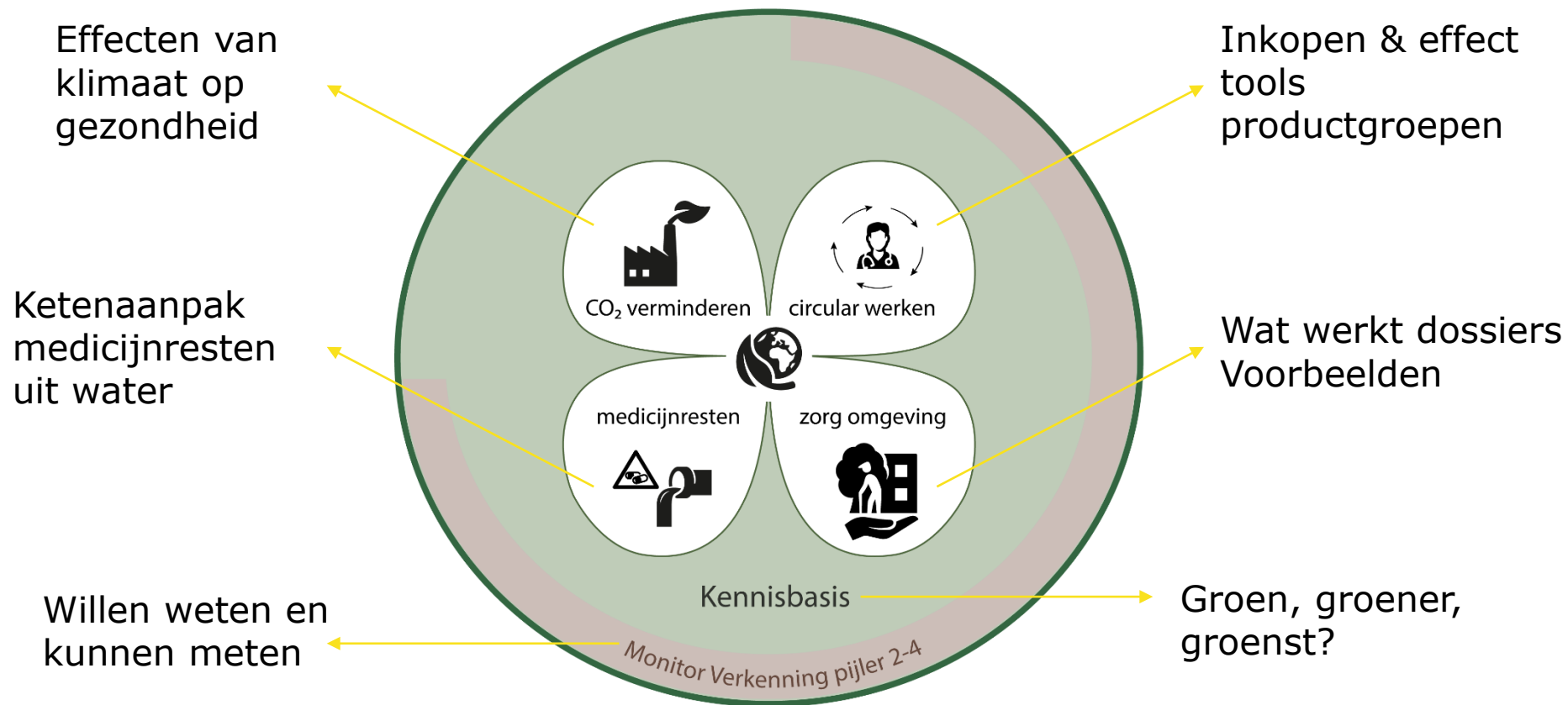
[Bekijk alle Green Deals](#)

Op de kaart

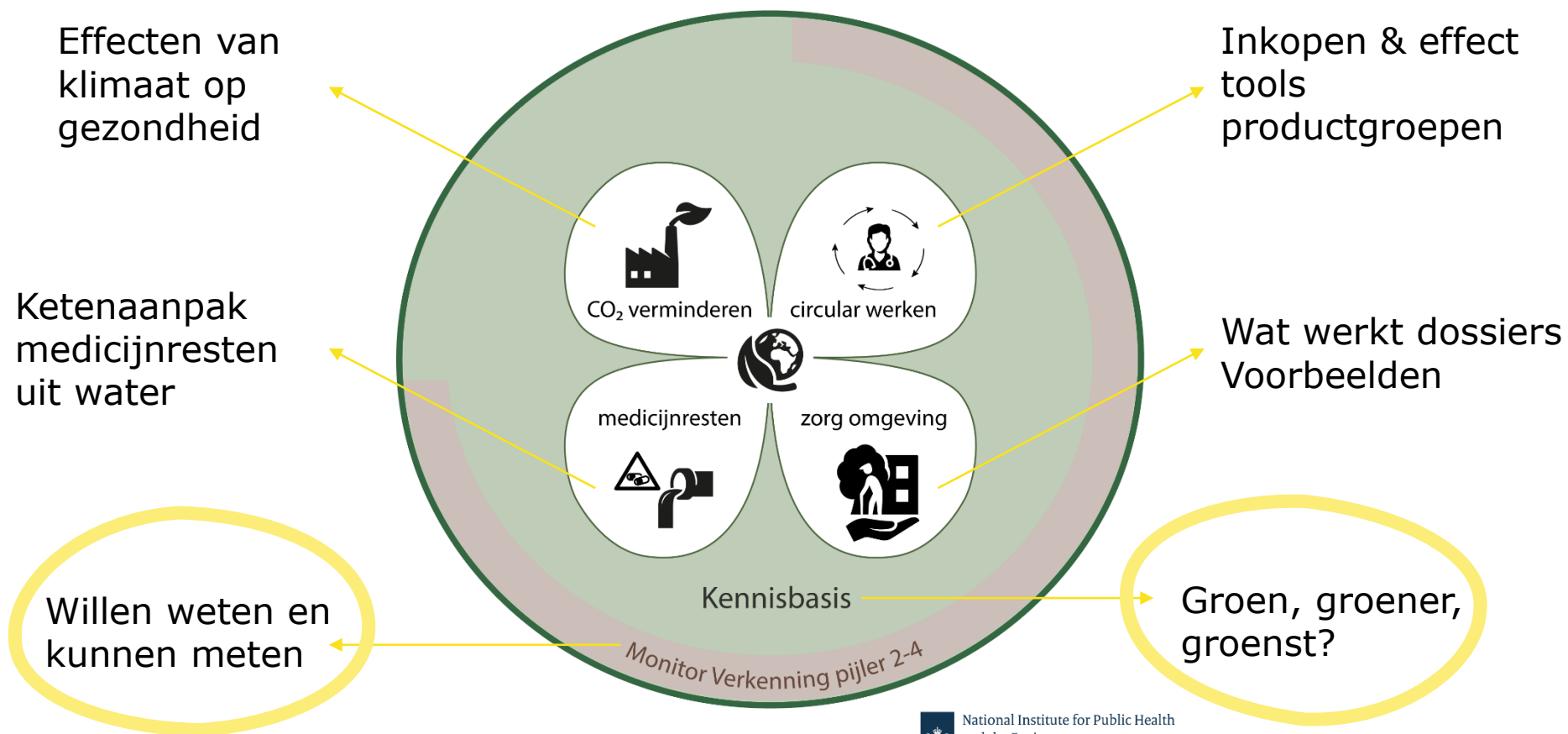

Overzicht Duurzame Zorg Projecten RIVM

Overzicht Duurzame Zorg Projecten RIVM

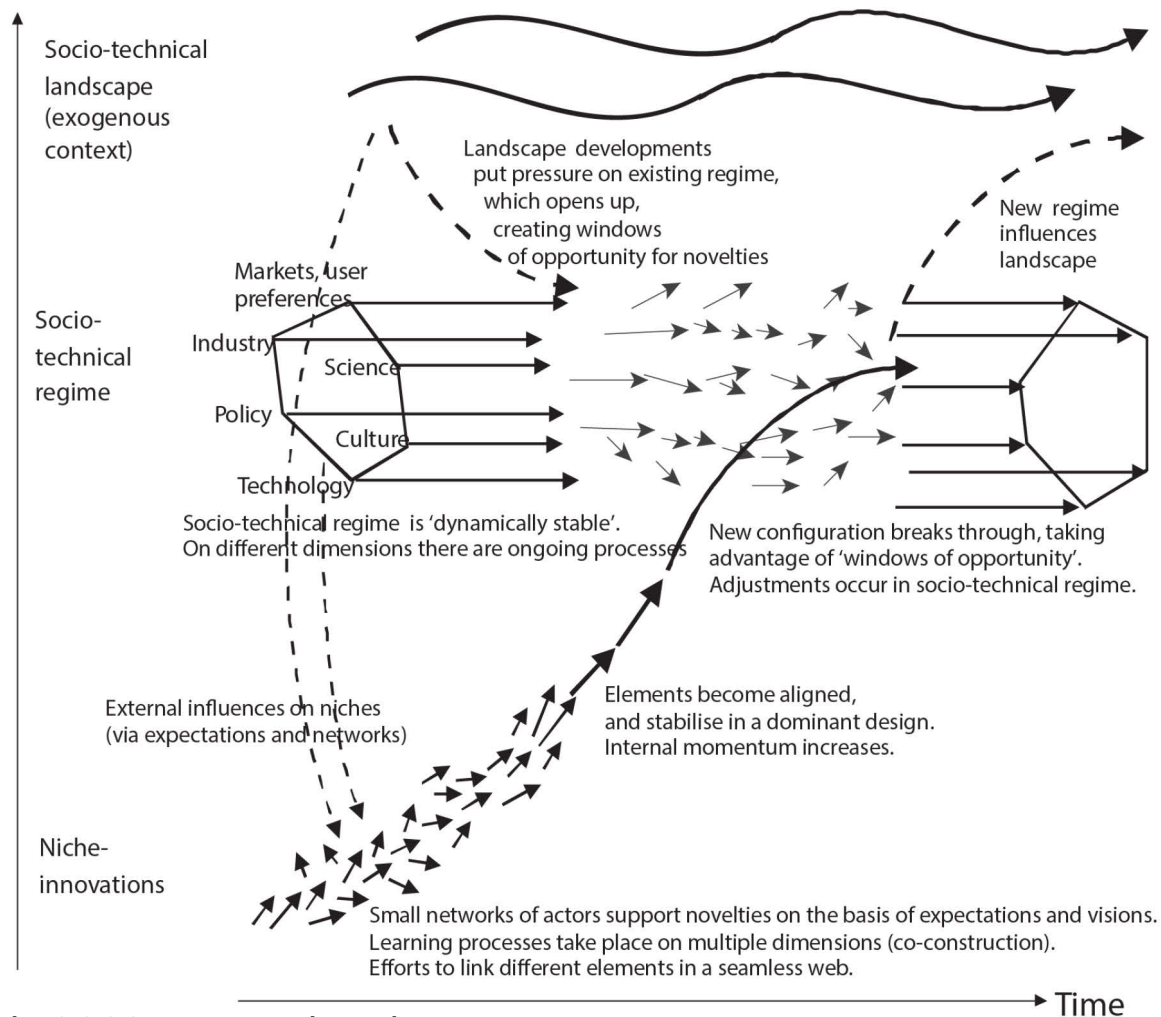

Transitie naar Duurzame Zorg

In een transitie zijn proces en toestand van belang om de richting te kunnen duiden.

Increasing structuration of activities in local practices

Wat wordt er al gemonitord/gemeten?

Monitor Verkenning:

- Werkgroep & Interviews
  - Waarom
  - Wat
  - Hoe
- Overzicht en mogelijke vervolgstappen

[Verkenning Monitoringsopties Green Deal Duurzame Zorg \(GDDZ\) \(rivm.nl\)](https://rivm.nl)

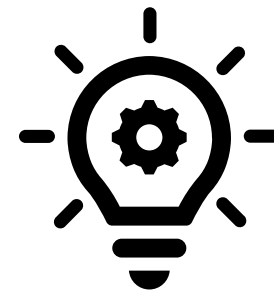
Uitkomsten – wat meten?

Proces/randvoorwaarden:

- Duurzaamheid geïntegreerd in beleidsplannen;
- Wetgeving (nieuwe wetgeving op het gebied van duurzaamheid);
- Onderwijs over duurzaamheid geïntegreerd in zorg- & medische opleidingen
- ...

Milieuthema's:

- Circulaire Economie koppelen aan CO2;
- Grondstoffen;
- Chemicaliën;
- ...

Uitkomsten – hoe meten?

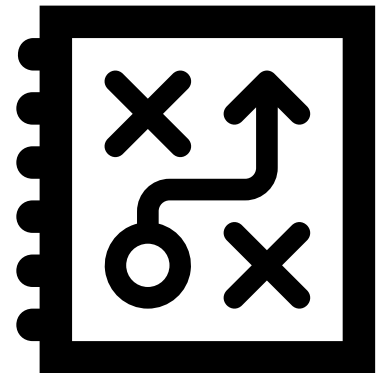
- › Definities nodig
- › Overeenkomen van algemene doelen (per pijler)
- › SMART doelstellingen (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden)
- › Onderscheid per instelling en national
  - Nationaal; prioriteren van thema's en vaststellen van beleidsambities.
  - Instelling niveau; concrete handelingsperspectieven en vaststellen van jaarplannen.
- › Uniforme formats
- › Adaptief (snelheid, mogelijkheden en tijd)

Uitkomsten – wat loopt er al?

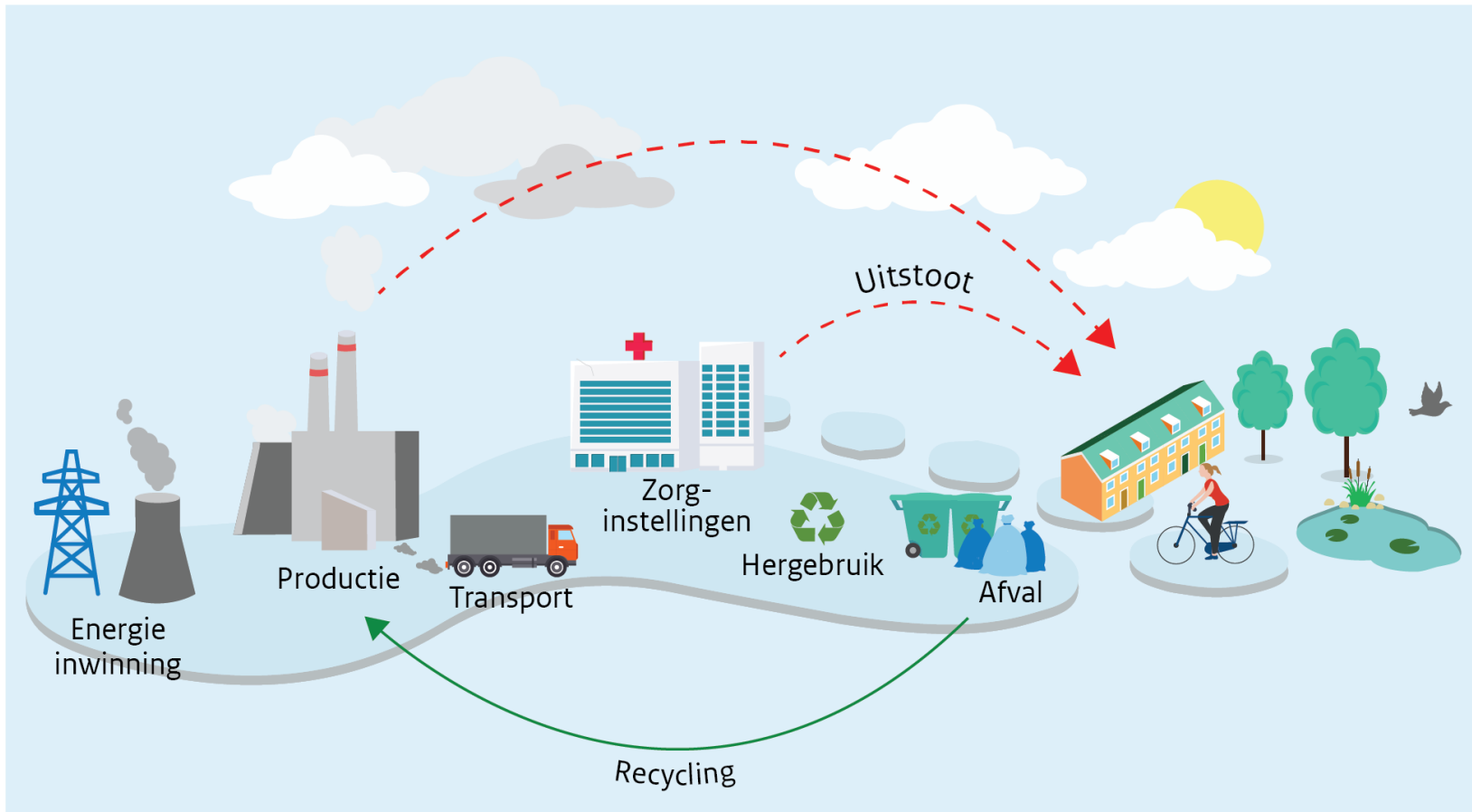
- > Nationaal;
  - CBS Duurzame Ontwikkelingsdoelen
  - RIVM kennisbasis
  - Effect monitor RIVM overheidsbreed inkopen

- > Specifieker;
  - Ketenaanpak medicijnresten
  - Maatschappelijk verantwoord inkopen tools
  - Milieuthermometer; MPZ & EVZ
  - Interventie database
  - Wat werkt dossiers
  - ...

→ Echter vóór alles: doelen, definities en afstemming noodzakelijk

Effecten: Milieuvoetafdruk zorg

Klimaatverandering:

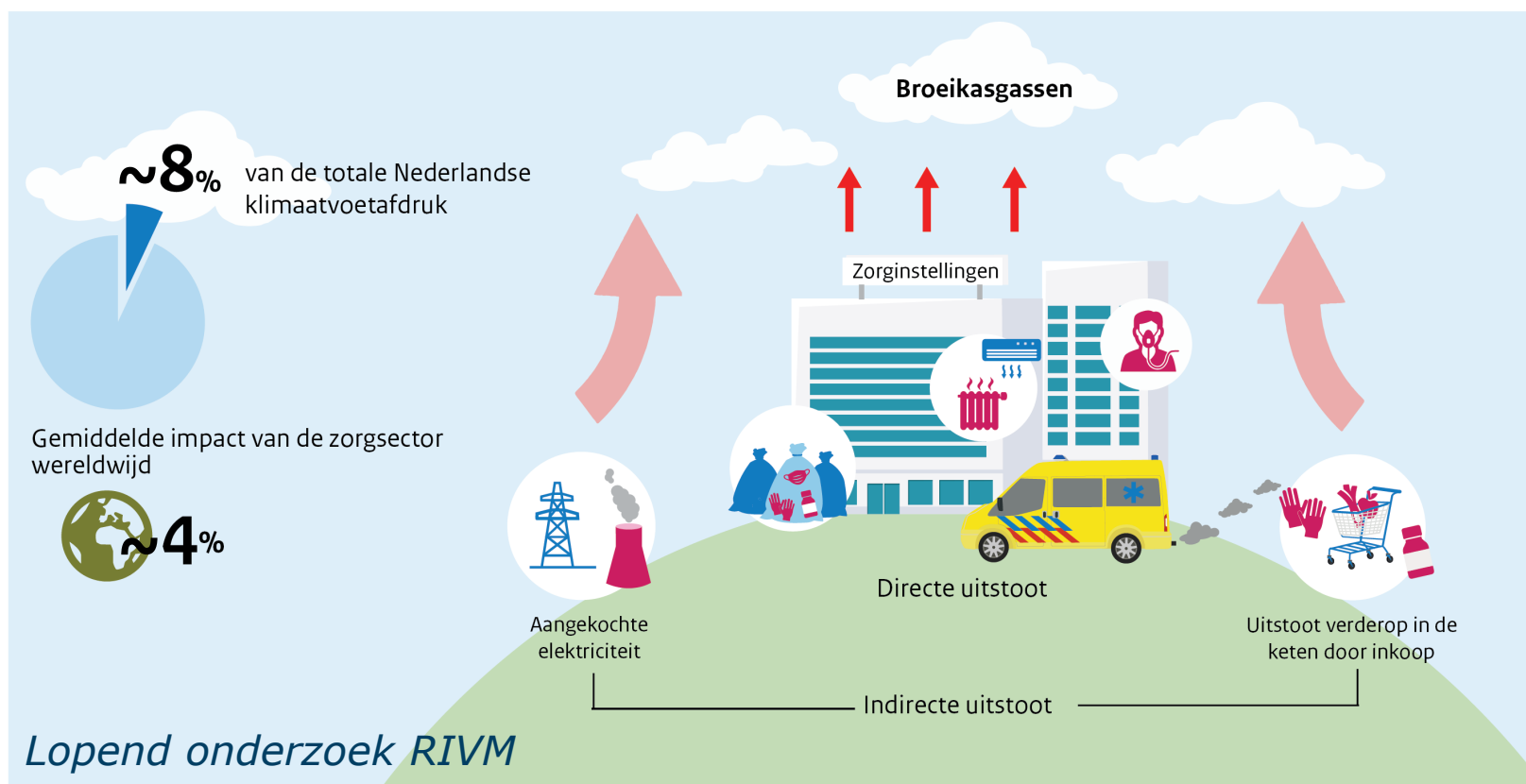
- langer hooikoortsseizoen
- meer infectieziekten
- nieuwe ziekteverwekkers
- ....*

Als we milieu betrekken bij goede zorg, draagt dat nu en later bij aan onze gezondheid.

* <https://www.rivm.nl/klimaat-en-gezondheid>; 2021 Report - Lancet Countdown

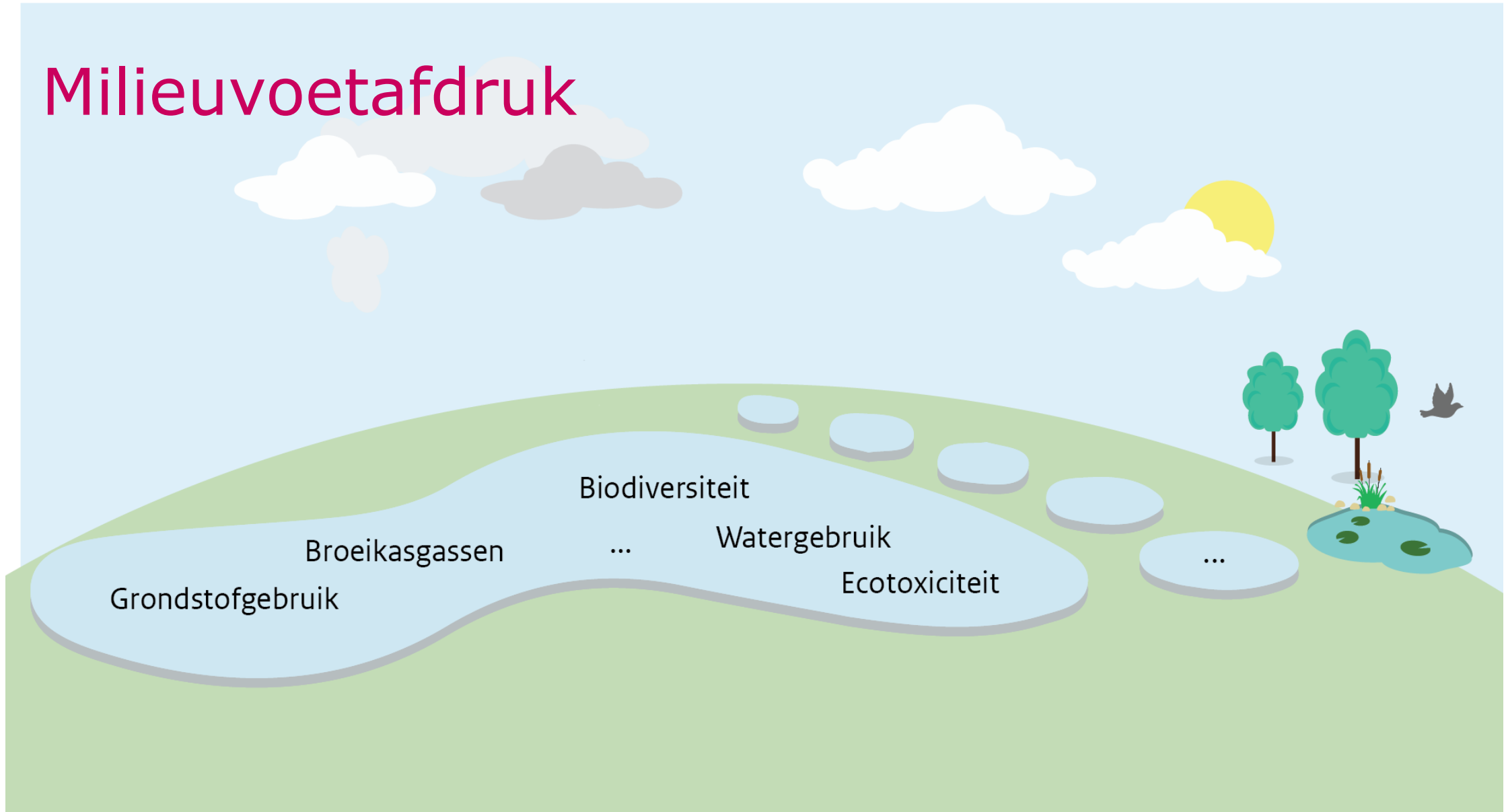

Directe en indirecte uitstoot

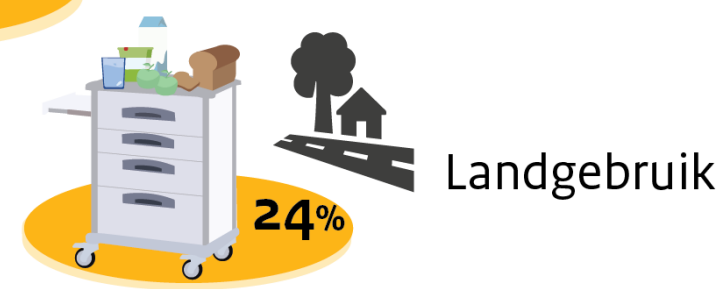
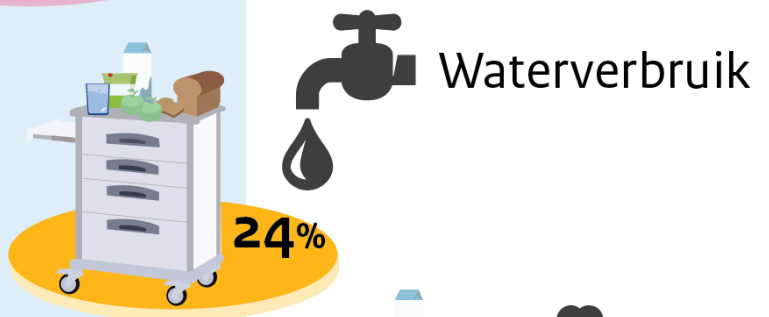
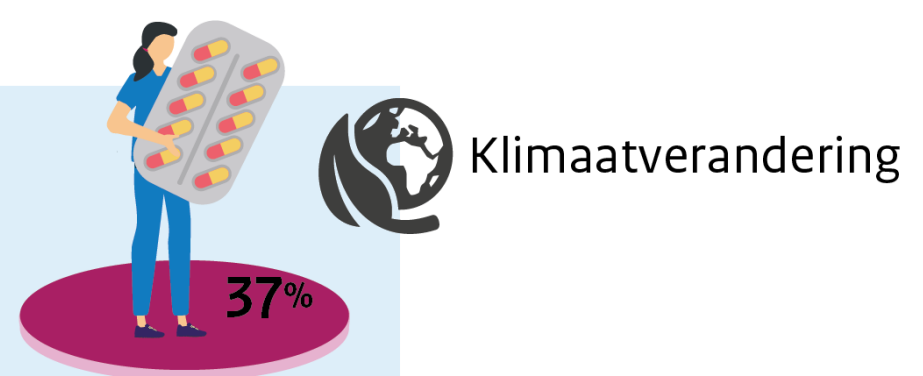
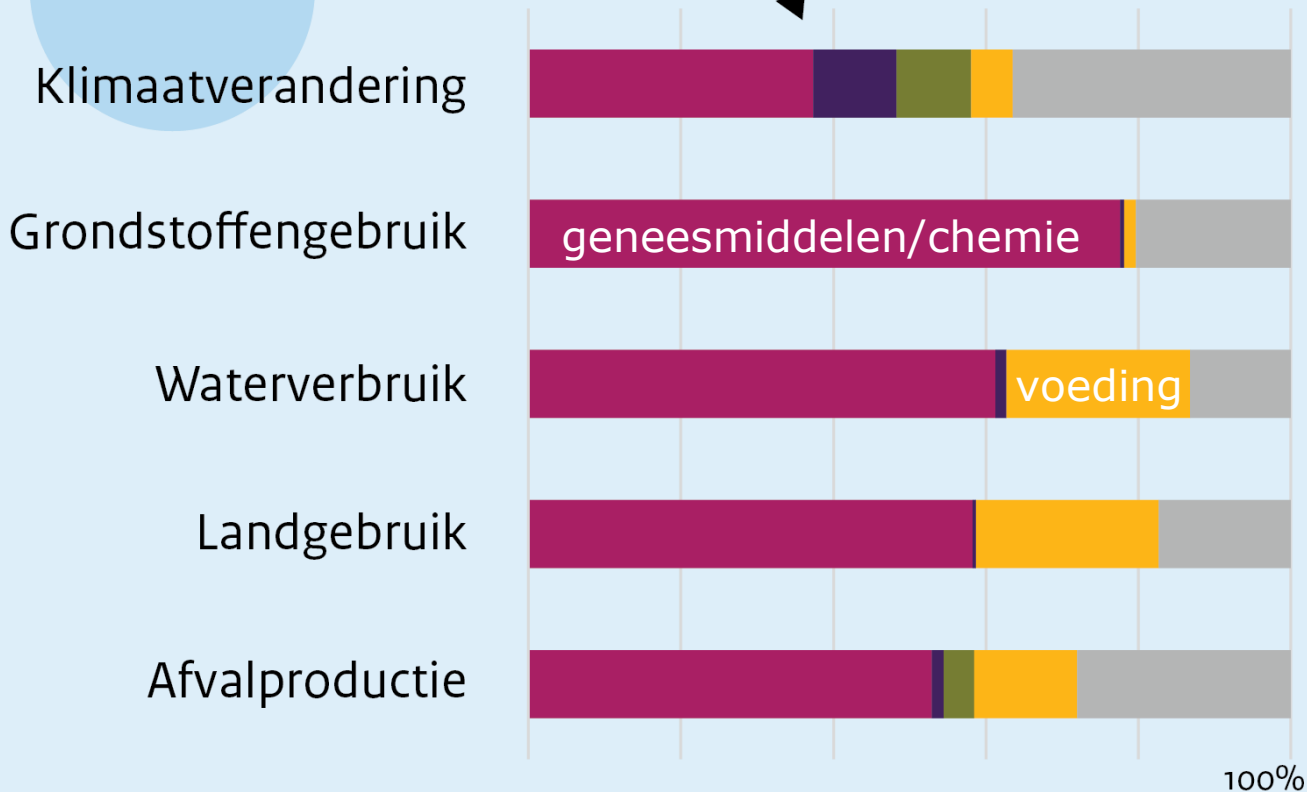

Milieuvoetafdruk

Meer dan klimaatverandering

- Geneesmiddelen en chemische producten
- Elektriciteit en warmte
- Directe impact
- Voeding
- Anders

Lopend onderzoek RIVM

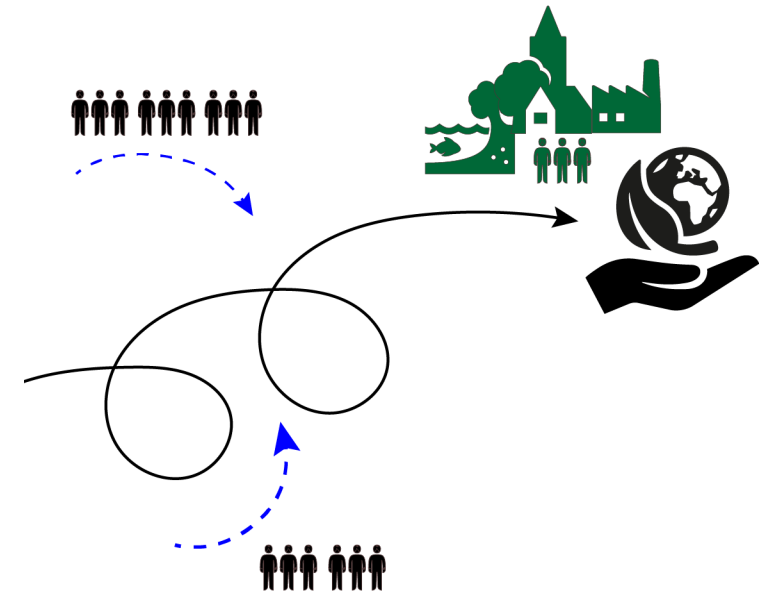

RIVM: Plan-Do-Study-Act

- > Processen en effecten, volgen van de transitie
- > Hoe inzicht bieden in de duurzaamheid (nationaal/ specifiek), gezondheid (veiligheid), rekening houdend met gedrag & praktijk?

Inzichten: prioriteren, richting geven en keuzes

- Voorbeelden
- Handreikingen
- Normen
- Wettelijke kaders

Richting maatregelen

Maatregelen kiezen voor verduurzaming in de zorg

1. Eigen knoppen

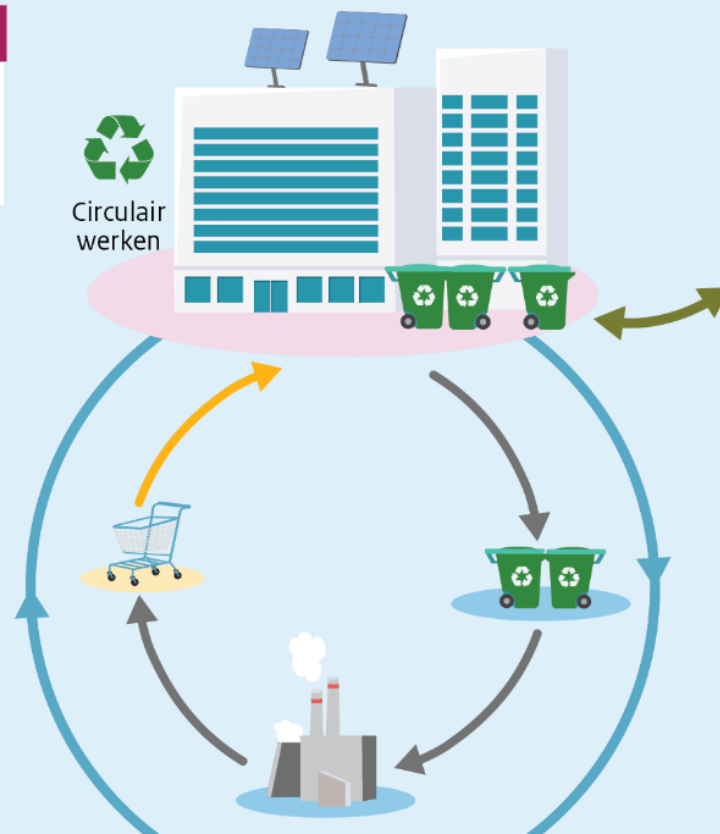
Bijvoorbeeld

- Efficiënter gebruik instrumentarium
- Vega catering

3. Inkopen

Bijvoorbeeld

- Hernieuwbare energie
- Duurzamere apparatuur

2. Bewustwording

Bijvoorbeeld

- Meer draagvlak binnen organisaties
- Duurzame mobiliteit

4. Ketengesprekken

Bijvoorbeeld

- Nationale ketenaanpak medicijnresten

RIVM (kern)team Duurzame Zorg

- ▶ Duurzaamheid, Milieu en Gezondheid:
  - > Michelle Steenmeijer, Lowik Pieters, Merel Houtman, Michiel Zijp, Martijn van Bodegraven, Susanne Waaijers-van der Loop

- ▶ Veiligheid, Stoffen en Producten:
  - > Eva Huiberts, Caroline Moermond

- ▶ Veiligheid: (gedrag)
  - > Liesbeth Claassen, Rosanne Fikke

- ▶ Gezondheid en Maatschappij:
  - > Nicolette Warmenhoven, Karlien van den Hout

- ▶ Gezondheidsbescherming:
  - > Bastiaan Venhuis, Adrie de Bruijn, Peter Keizers

- ▶ Communicatie:
  - > Koen Croese, Kim van Rijn

We ❤️ knowledge & sharing.
Contact us!

susanne.waijers@rivm.nl

<https://www.rivm.nl/greendealduurzamezorg>